

M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
3(2014) 111-127
M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences 3(2014)
111-127

İLKÖĞRETİM DERGİSİNDE YAYIMLANAN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ İLE İLGİLİ MAKALELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ (1939-1966)^{1 - 2}

Yrd. Doç. Dr. Mustafa GÜÇLÜ

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
mguclu@erciyes.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, 1939 ve 1966 yılları arasında yayın faaliyetini sürdüren İlköğretim Dergisi'nde yayımlanan öğretmenlik mesleği ile ilgili makalelerin genel bir değerlendirmesini yapmaktır. Bu çerçevede dergide yayımlanmış makaleler incelenmiş, konuyla ilgili makaleler belirlendikten sonra amaca uygun olanlar içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonunda dergide öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak 1939 ve 1966 yılları arasında öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleğinin nitelik ve özelliklerine yer verildiği görülmüştür. Hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen yetiştirilmesi ile ilgili yer verilen makalelerde genel olarak Türk öğretmen yetiştirme tarihinde önemli yerleri olan eğitim enstitüleri, köy enstitüleri ve öğretmen okullarının tarihsel gelişimleri yanında oynadıkları roller hakkında da bilgiler verilmiştir. Bunun yanında dergide öğretmenin iş başında yetiştirilmesi ile ilgili konulara yer verildiği görülmektedir. Öğretmenlik mesleğinin nitelikleri ve özellikleri ile ilgili makalelerde ise; öğretmenlik mesleğinin özellikleri, öğretmenlerin taşınması gereken nitelikler, öğretmenlerin karşılaşmış oldukları sorunlar, öğretmen-veli ilişkileri ve öğretmenlerde meslek heyecanının diri tutulması için yapılması gerekenler gibi konularda bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Süreli yayın, öğretmen eğitimi tarihi, öğretmenlik mesleği, ilköğretim dergisi

EVALUATION OF PAPERS RELATED TO TEACHING PROFESSION IN THE JOURNAL OF İLKÖĞRETİM

ABSTRACT

The purpose of this study was to make an overall assessment of articles related to profession of teacher those appeared in the Journal of İlköğretim, which had been published between 1939 and 1966. For this purpose, the articles in the journal were analyzed by using content analysis, and evaluated in terms of

¹ Bu araştırma Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenen "İlköğretim Dergisi'nin Türk Eğitim Hayatındaki Yeri ve Önemi" adlı projeden üretilmiştir.

² Bu araştırma 5-7 Şubat 2014 tarihinde Dubai'de gerçekleştirilen "International Teacher Education Conference" da aynı adla sunulan bildirinin yeniden düzenlenmiş halidir.

profession of teacher At the end of the reserach in the journal between 1939 and 1966 are also included in the problems of teacher education and the profession of teaching. The articles cited in this journal are related to pre-service and in-service teacher education program along with the historical development of teacher trainer school called Köy Enstitüleri; Eğitim Enstitüleri; Öğretmen Okulları. It is also figured out that the topics releated to training teachers at schools were studied in this journal. This journal also covers the following: Characters of teaching profession; the features that teachers should have; the problems that teachers confront; teacher and parent relationship; and teachers professional motivation.

Keywords: Journal, teacher education history, profession of teaching, Journal of İlköğretim

I. GİRİŞ

Türkiye modern bir toplum olma yolunda ilerlerken, eğitimin bu süreçte itici bir rol üstlendiği görülmektedir. Geçmişten günümüze toplumsal gelişimde eğitim kurumlarının ve öğretmenlerin özel bir yeri olmuş, toplumun yapısının değiştirilmesinde ve toplumsal yaşamın daha iyi hale getirilmesinde dinamik bir sosyal kuvvet olarak dikkat çekmiştir (Duman, 1991: 1). Türkiye, öğretmen yetiştirme alanında oldukça zengin bir tecrübesi olan bir ülkedir. Çünkü Türkiye, örgün eğitim tarihi boyunca kendi eğitim kurumlarını kuran ve bunlara kendisi öğretmen yetiştiren bir ülkedir (Ergün, 1998: 3).

Öğretmen yetiştirme sisteminin daha iyi hale getirilmesi, günün koşullarına uygun olarak reforme edilebilmesi için yararlanılan bilim dallarından birisi de eğitim tarihidir. Eğitim tarihinin en önemli amaçlarından birisi de geçmişten dersler çıkarmak ve gelecekte benzer hatalar yapmayarak sorunlara kalıcı çözümler üretmektir. Eğitim tarihi bu amaçlara ulaşmak için farklı araçlar kullanır. Bu araçlardan bir tanesi de dergilerdir.

Dergiler içinde yaşanan zamanı canlı olarak aktaran araçlar olması bakımından önemlidir. Dergilerin yayın hayatına devam ettiği yıllarda ele aldığı sorunlar ve bu sorunlara karşı geliştirilen çözüm önerileri günümüz açısından önemlidir. Eğitim tarihinin en önemli araçlarından olan bu dergilerden birisi de İlköğretim Dergisi'dir.

İlköğretim Dergisi 1939 ve 1966 yılları arasında yaklaşık 27 yıl yayın faaliyetlerine kesintisiz olarak devam etmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan dergide dönemin çok farklı eğitim sorunları yanında ele alınan bir diğer sorun da öğretmenlik mesleği ile ilgilidir. Derginin yayın hayatına devam ettiği yıllar öğretmenliğin Türkiye'de meslek haline gelmesinde önemlidir. Derginin yayımlandığı yıllar öğretmen okulları, eğitim enstitüleri, köy enstitüleri, yükseköğretmen okulları açısından önemli yıllardır.

M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 3(2014) 111-127
M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences 3(2014) 111-127

Bu araştırmada İlköğretim Dergisi'nde yayımlanan öğretmenlik mesleği ile ilgili makaleler değerlendirilmiştir. Konuya uygun makaleler içerik özelliklerine göre iki başlık altında incelenmiştir. Bunlar; öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmetiçinde yetiştirilmesi, öğretmenlik mesleğinin özellikleri ve nitelikleri ile ilgilidir.

II. HİZMET ÖNCESİ VE HİZMETİÇİ ÖĞRETMEN YETİŞTİRME İLE İLGİLİ MAKALELER

Dergide hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen yetiştirme ile ilgili yer verilen makalelerde genel olarak Türk öğretmen yetiştirme tarihinde önemli yerleri olan eğitim enstitüleri, köy enstitüleri ve öğretmen okullarının tarihsel gelişimleri yanında oynadıkları roller hakkında da bilgiler verilmiştir. Bunun yanında dergide öğretmenin iş başında yetiştirilmesi ile ilgili konulara yer verildiği görülmektedir.

Cumhuriyet döneminde ilköğretim alanında yaşanan problemlerin en önemlilerinden birisi de yeterli sayıda öğretmenin bulunmamasıdır. 1964 yılında dergide yer alan bir yazıda ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin 3391'inin vekil, 2605'inin eğitimci, 8810'unun eğitimci ve 62.083'ünün asil öğretmen olarak çalıştıkları ifade edilmektedir. Öğretmenlerin %1'inin türlü sebeplerle hizmetten ayrılacağı ve her yıl yeni okul yapılacak olmasından dolayı Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü planlarına göre 1972 yılına kadar 50.000 öğretmen yetiştirilmiş olması gerekmektedir (İlköğretim Dergisi, 1964: 28-29).

1957-1958 eğitim-öğretim yılının başlaması münasebetiyle Maarif Vekili Tefik İleri'nin radyoda yapmış olduğu konuşmalar dergide de yayımlanmıştır. Bakan konuşmasının bir bölümünü öğretmenlere ayırmıştır. Öğretmenlik mesleği ile ilgili alınacak en önemli tedbirin iyi öğretmen yetiştirme olduğunu ifade eden Tefik İleri, bir yandan ilkokullara öğretmen yetiştirmek için farklı illerde yeni öğretmen okulları açarken bir yandan da artan ortaokul ve lise öğretmeni ihtiyacını karşılamak için yeni arayışlar içinde olduklarını ifade etmiştir. Ortaokul öğretmeni yetiştirmek için eğitim enstitülerinin sayılarını artırılması, lise öğretmeni ihtiyacını karşılamak için de Ankara ve İstanbul'da üniversite dışında, üniversitede görev yapan öğretim üyelerinden de yararlanarak Yüksek Öğretmen Okullarının açılması bu arayışlar içinde düşünülmüştür. Bakan Tefik İleri, bu konuşmasında Yüksek Öğretmen Okullarına öğretmenlik mesleğini seçmiş lise mezunları ile geniş ölçüde yapılacak bir seçme sınavı ile İlköğretim Okulları mezunların da alınacağını belirtmiştir. Yine farklı genel müdürlüklere bağlı olarak gerçekleştirilen öğretmen yetiştirme anlayışı yerine, öğretmen yetiştirme işinin tek bir genel müdürlüğüne bağlanması ve böylece öğretmenlerin derecelerine göre aynı meslek esaslarına göre yetiştirilmeleri

meselesi bu konuşmada ele alınan konulardan birisi olmuştur (İlköğretim Dergisi, 1957: 3).

Yeterli sayıda öğretmen yetiştirememe sorunu yanında öğretmenlerin hangi kaynaktan yetiştirileceği yönünde de sorunlar bulunmaktadır. Güzdüzalp (1952c: 3-4), günümüzde de çok fazla tartışılan, fen-edebiyat fakültesi mezunlarının öğretmen olma durumlarını tartışmaktadır. Ona göre fen-edebiyat mezunlarının eğitim enstitülerindeki fen, edebiyat ve yabancı diller bölümlerinin lağvedilerek ortaokul öğretmenliğinin kendilerine verilmelerini istemeleri haksız bir istektir. Çünkü Güzdüzalp, fen-edebiyat fakültelerinin kuruluş amaçlarının öğretmen yetiştirmekten ziyade herhangi bir bilim alanında derinlemesine araştırma yapacak elemanlar yetiştirmek olması, ortaokullarda öğretmenlerin “Türkçe, tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi” yahut “matematik, fizik, kimya, tabiat bilgisi hatta ilave olarak tarım ve ticaret derslerinin” tamamını yüklenilmelerine rağmen fen-edebiyat mezunlarının bu branş derslerinin tamamını okutmada yetersiz kalmaları, öğretmenliğin kendine özgü bazı özellikleri olan bir meslek olması ve eğitim enstitüsü mezunlarının ülkenin en ücra yerlerinde çalışmaya razı olurken fen-edebiyat mezunlarının çoğunluğunun buna razı olmayacağı gibi nedenlerle bu isteklerine karşı çıkmaktadır.

Dergide Türkiye’de öğretmen okullarının gelişimini tanzimattan itibaren inceleyen araştırmalar bulunmaktadır (Ayasbeyoğlu, 1951: 4109; Doran, 1960: 6; Güvenç, 1958: 6; İnan, 1948: 3272; Kazmaz, 1958: 2; Koryak, 1948: 3251; Köroğlu, 1946: 3275; Okuturlar, 1958: 3-4; Öymen, 1948: 3244-3245; Tuncor, 1958: 3-4; Ülkümen, 1948: 3255; Üsterci, 1956: 4-5). Bu okulların gelişimini tarihsel olarak anlatan makalelerde ayrıca 1946’dan sonra demokratik gelişmelerin ilköğretim hayatında da önemli etkiler yarattığı, daha önce köylüler tarafından yapılan okulların yapımının vilayet ve devlet bütçesine alındığı, öğretmen yetiştiren kurumlar arasında birlik sağlandığı ve ilkokul öğretmenleri için intibak kanununun çıkarıldığı, Cumhuriyetle beraber öğretmen olmak isteyen kızların sayılarında önemli artışlar yaşandığı gibi bilgilere de yer verilmiştir.

Öğretmen okullarının programları günün ihtiyaçlarına göre zaman zaman değişikliğe uğramıştır. Alpan (1952: 10-11), öğretmen okullarının 1952-1953 eğitim öğretim yılı başında yenilenen taslak programını değerlendirmiştir. Taslak programın eğitim-öğretim faaliyetlerinin aktif bir metotla işlenmesi, işin bir amaç değil araç olarak görülmesi, bütün faaliyetlerde öğrenci ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerinin dikkate alınması, son sınıflara uygulama derslerinin konulması ve bu amaca ulaşabilmek için uygulama ilkokulunun bu kuruma bağlanması gibi yenilikler getirdiğini ifade eden Alpan, derslerle ve özellikle programa yeni giren derslerle ilgili ders ve yardımcı ders kitaplarının yazılması, psikolojik teknik araçlarının

M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 3(2014) 111-127
M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences 3(2014) 111-127

bulundurulması, öğretmenlerin yeni programlara göre yetiştirilmeleri gibi eksikliklere de değinmiştir.

Ayesbeyoğlu (1956: 2), öğretmenliği meslek haline getiren asıl nedenin “metot” olduğunu anlattığı makalesinde yeni nesillere verilecek eğitimin temellerinin ilköğretim öğretmenleri tarafından atıldığını vurgulamaktadır. Ona göre bu öğretmenlere yetiştirilmeleri sürecinde geniş bir felsefi kültür verilirse eğitim öğretim metotlarında daha başarılı olacaklarını ifade etmektedir. Bu nedenle ilköğretim okullarının programlarında felsefeye özel bir önem verilmelidir.

Tonguç (1948: 3246), öğretmen okullarının toplum içinde önemli görevler yüklendiğini ifade etmektedir. Ona göre iş eğitiminin gelişmesine çok yardımcı dokunan kurumlar arasında öğretmen okullarının ayrı bir yeri vardır. Modern anlamda iş eğitiminin gelişmesi, halk arasında yayılması her şeyden önce ilköğretim öğretmenlerinin iş ilkesine dayalı eğitim ve öğretim metotlarını benimsemelerine bağlıdır. Ona göre öğretmen okulları bu fikre kaynaklık yapmıştır. İş eğitimi fikri burada beslenmiş ve buradan etrafa dağılmıştır. Avrupa ve Türkiye’de bulunan öğretmen okullarında iş eğitimi çalışmalarını değerlendiren Tonguç, öğretmen okullarını batı kültürünün yarattığı bilimsel esaslara dayanarak işletme meselesinde geç kalmamış olsaydı Türkiye’de mecburi eğitim davası (7-16 yaş) kökten halledilmiş, modern pedagojinin ilkelerinin ilk ve orta dereceli okulların tamamını sarmış olacağını dile getirmiştir.

Türkiye’de öğretmen yetiştirme tarihinde eğitim enstitülerinin ayrı bir yer vardır. İlk kez 1946 yılında artan öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulan eğitim enstitülerinin sayısı ilerleyen dönemde 17’ye kadar ulaşmış ve ülkenin ortaokul öğretmen ihtiyacını karşılamıştır. Dergide eğitim enstitülerinin kurulmasının sadece ortaöğretim kademesinde değil aynı zamanda ilköğretim öğretmenleri üzerinde de önemli yararlar sağlayacağı vurgulanmıştır. Eğitim enstitülerinin ilköğretim öğretmenlerine sağlanacak yararlar şöyle ifade edilmiştir (Kurtça, 1947: 2916-2917):

- İlkokul ve ortaokul öğretmenleri birbirlerini zayıf öğrenciler nedeniyle birbirlerini suçlamak yerine iyi ilişkiler geliştireceklerdir.
- Eğitim enstitüsünden yeni mezun olmuş birisi ilköğretim ve ortaokul öğretmeni olabildiği gibi başarılı ilköğretim öğretmenlerinin de ortaokul öğretmeni olabilmelerinin yolu açılmıştır.
- İlkokul öğretmenlerine ortaokul öğretmeni olabilme şansının verilmesi çevrede ilköğretim öğretmenlerini küçümsemek gibi bir durumu ortadan kaldıracaktır.
- Eğitim enstitüleri özel yetenek gerektiren; müzik, resim, beden eğitimi yabancı dil gibi branşlara da öğretmen yetiştirmektedir. Bu öğretmenler ilköğretim ve ortaokulun birleştiği yerlerde sınıf

öğretmenlerinin girmekte zorlandığı bu derslerde görev alacaklardır. Böylelikle ilkokul öğretmenleri, vermekte zorlandıkları bu ders yüklerinden kurtulacaklardır.

- Eğitim enstitüsünden yeni mezun olan öğretmenler ile ortaokul öğretmenliği yapmaya hak kazanan ilkokul öğretmenleri, birinci sınıftan son sınıf olan 8. sınıfa kadar öğrencilerini daha iyi tanıma imkânına sahip olacaklardır. Böylelikle öğretmen e öğrencilerinin ilgi ve yeteneklerini daha yakından tanıma şansı bulacaktır.

Öğretmenlerin yüksek tahsil yapabilme imkânlarından yoksun olduğu ifade edilen dergide bu konuda tek açık kapının Eğitim Enstitüleri olduğu belirtilmektedir. Eğitim Enstitülerinin her yıl ortalama 350-370 öğrenci aldığı ve bunlarından dörtte birinin lise mezunu olduğu ifade edilen dergide bunun da ancak 33 bin ilkokul öğretmenin binde 8'inin yükseköğrenim görebilme şansı yakaladığı anlamına geldiği ifade edilmektedir. Dergiye göre ilkokul öğretmenlerinin yükseköğrenim görmeleri sağlansa bile mali, ailevi, yaşlılık ve bekâr olup olmama gibi nedenlerle öğrenime devam edememe gibi sorunlar da bulunmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin iş başında bu eğitimleri almaları sağlanmalıdır (Gündüzalp, 1952b: 3; Türkyılmaz, 1955: 2; Yıldırım, 1952: 4). Dergide öğretmenlerin tıpkı doktor, avukat ve mimarlar gibi sürekli okumaları, mesleklerindeki gelişmeleri takip etmeleri ve yeni kurslara katılmaları gerektiği belirtilmektedir. Öğretmenlerin mesleğe girdikten sonra yeni şart ve durumlara kendilerini uydurabilmeleri, bilgi ve görgülerini arttırmaları, öğretme becerilerini geliştirebilmeleri amacıyla düzenlenen faaliyetlere iş başında yetiştirme denilmektedir (Anderson, 1963: 9; Arifoğlu, 1963: 12; Aygün, 1964: 21).

Dergide öğretmeni işbaşında yetiştirme yöntemleri ve programları hakkında bilgilere de yer verilmiştir. Karagöz (1955: 10-11), Amerika'da öğretmen eğitiminin hizmet öncesi ve hizmet içi olmak üzere iki şekilde gerçekleştirildiğini, bu iki eğitim işinin de üniversitelere bağlı kolejler tarafından gerçekleştirildiğini belirtmektedir. Songür (1957: 5) ise Türkiye'de iş başında eğitimin farklı araçları olduğunu, bunların en önemlilerinden birisinin de öğretmenlerin meslek toplantıları olduğunu ifade etmektedir. Holmund (1963) dergide, Türkiye'de öğretmeni iş başında yetiştirme programlarının nasıl geliştirilebileceği ile ilgili bazı önerilere yer vermiştir. Bakanlık tarafından düzenlenecek olan kurs ve yaz etkinliklerine katılanlara kredi ya da akademik bir derece verme, kursları başarılı bir şekilde tamamlayan öğretmenlerin maaşlarında iyileştirmeler yapma, sadece yazın değil aynı zamanda akşamları da kurslar düzenleme, mahalli seviyede çok sayıda faaliyete girişme, mahalli okul idarecilerini eğitim programlarının oluşturulma sürecine dahil etme, öğretmenin ders programlarında bu kurslara devam edebilmeleri için boş zamanlar bırakma, büyükşehirlerdeki üniversite

M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
 3(2014) 111-127
M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences 3(2014)
 111-127

ve bazı enstitü uzmanlarından bu kurlarda yararlanma bu kurumun başarılı olması ve geliştirilmesi için getirilen önerilerdendir.

Türkiye’de öğretmen yetiştirme tarihi içinde önemli kurumlardan birisi de köy enstitüleridir. Köy enstitülerinin öğretmen yetiştirme tarihimizde önemli görevler yerine getirdiğine dair dergide çok sayıda makale bulunmaktadır (Aydın, 1939: 149; Gündüzalp, 1949: 3548; Koca, 1949: 3550; Öymen, 1940a: 520; Öymen, 1942: 1513; Öztürk, 1949: 3552; Tonguç, 1942: 1499; Uyanık, 1942: 1483). Karagöz (1950: 3896), köy enstitülerinin 10 yıl gibi kısa bir zaman içinde önemli hizmetler verdiğini dile getirmektedir. 10 yıl içinde köy enstitülerinden 15 bine yakın öğretmen ve sağlıkçı yetiştirilmiştir. Ona göre köy enstitülerinin kısa zamanda bu kadar ürün vermesinin nedenini tarihimizde aramak gerekmektedir. Cumhuriyetin kuruluşu ile beraber nüfusun büyük kısmının köylerde yaşaması ve halkın ancak %10’unun okuma-yazma bilmesi köy enstitülerini kısa zamanda daha fazla enerji harcayarak ürün vermeye zorlamıştır.

Koç (1961: 2-3), iktidarların değişmesiyle etkilenmeyecek bir eğitim sistemi için 200 dolayında eğitimcinin eğitimin farklı dallarında neler yapılması gerektiği konusunda ilkeler geliştirdiğini belirtmektedir. Kendisinin de katılmış olduğu “Öğretmen Yetiştirme” komitesinde de bazı ilkeler geliştirildiğini ifade etmektedir. Bu ilkeler şunlardır:

- Hangi alan ve hangi seviyede olursa olsun öğretmenlik görevini yapacak kişilerin mutlaka öncelikle genel bir eğitimden, temel kültür ve bilgi veren lise seviyesinde bir eğitimden geçmesi gerekir.
- Genel kültürden sonra adaylara çalışacakları okulların yapısına uygun bir branş kültürü verilmelidir. Branş kültürü; ilkokul öğretmenleri için ilkokul dersleri ile birlikte ekonomik ve sosyal hayatımızda gerekli değişmeyi yapmaya yarayan tarım, sanat, sağlık gibi yardımcı branşlardır. Ortaokul öğretmenleri biraz daha derinlemesine bilgiye ihtiyaç duydukları için üniversite bilgilerin köklerini alarak yetiştirilmelidir. Branş bilgisinden sonra, bütün öğretmen adaylarına öğretmenlik bilgisi ile ilgili teorik bilgiler ve uygulamalar yaptırılmalıdır.

III. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN NİTELİK VE ÖZELLİKLERİ İLE İLGİLİ MAKALELER

Dergide bu başlıkla ilgili olarak; öğretmenlik mesleğinin özellikleri, öğretmenlerin taşıması gereken nitelikler, öğretmenlerin karşılaşmış oldukları sorunlar, öğretmen-veli ilişkileri ve öğretmenlerde meslek heyecanının diri tutulması için yapılması gerekenler gibi konulara değinilmiştir.

Dergide öğretmenlik mesleğinin kendine özgü bazı nitelikleri olduğundan söz edilmektedir. Zor bir meslek olmasına rağmen manevi açıdan öğretmenleri diri tutması, her gün yeni bilgi ve görgü öğrenmeyi gerektirmesi, çevreye karşı iyi bir örnek olmanın gerekliliği bu özelliklerden bazılarıdır. Bunun yanında dergiye göre öğretmek demek, öğretilen üzerinde kontrol ve otorite sahibi olmak demektir. Fakat gerçek bir öğretmenin öğrencileri üzerindeki otoritesi sert ve kaba bir otorite olmaktan ziyade tatlı ve manevi bir tesir alma biçimindedir. Dergide öğretmenin bu tesir ve nüfuzunu iki biçimde kullandığını belirtmektedir. Bunlardan birincisi; eşya ve olayları ve onlara ait bilgileri mükemmel bir şekilde tanımak, diğeri bu eşya ve olayları ve onlarla ilgili bilgileri öğrencilere tam, kolay, çabuk ve istekle benimsetmek konusunda gösterilen istidat ve kabiliyettir (Aytuna, 1949: 3551; Baymur, 1942: 1240-1241).

Öğretmenlik mesleğinin diğer mesleklere göre sağladığı bazı yararlarından da söz edilmektedir. Öğretmenlerin; toplum içinde saygı görmesi, çocuklar için sadece öğretmen değil anne, baba kısacası her şey olmaları, yetiştirdikleri öğrencilerin gelecekte önemli toplumsal görevlere gelmesi, toplumsal birçok sorunun çözümünde önemli anahtar rol durumunda olması, öğrencilerin gelişimlerini yakından görmesi, ders verirken izlenecek metot bakımından özgür olması, derse hazırlanırken ve ders verirken aynı zamanda kendisini de geliştirebilmesi, oldukça uzun bir tatili olduğu için istediği birçok işi yapabilmesi bu avantajlardan bazılarıdır (Dinçer, 1947: 3117).

Dergide özel yetenek gerektiren derslerin ilkokul öğretmenlerince uygulanması önemli problemlerden birisi olarak görülmüştür. Bu derslerden birisi de müzik dersidir. Müzik derslerinin diğer derslerden daha zayıf yürümesinin özellikle iki nedeni üzerinde durulmuştur. Bunlardan birincisi öğretmenlerin müzik bakımından yetersizliği, ikincisi ise okullarda çocuklara yönelik eser azlığıdır (Koray, 1947: 2957). Dergiye göre bu nedenle müzik öğretmeni yetiştirme meselesi Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren ele alınan konulardan birisi olmuştur. Cumhuriyet dönemi müzik öğretmeni yetiştirme sürecinin Cebeci'de 1 Kasım 1924 yılında açılan Musiki Muallim Mektebi ile başladığı ifade edilen dergide bu okulun 15 yıl faaliyette kaldığı belirtilmekte, 1 Eylül 1939 tarihinden sonra okulun sadece bir müzik bölümü olarak Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde görevine devam ettiği ifade edilmektedir. Bunun yanında dergide nitelikli müzik öğretmeni yetiştirmek için önerilere de yer verilmiştir. Okulu 6 yıllık bir okul haline getirerek öğrencilerini ortaokuldan alınması ve Devlet Konservatuarına birer pedagoji bölümü ekleyerek buralardan öğretmen yetiştirmek bu öneriler arasında yer almıştır (Tangör, 1962: 7).

Okul-aile birliklerinin kurulması ilk kez 1947 yılında 415 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yer almış ve bu kurumların bir an önce kurulması

M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 3(2014) 111-127
M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences 3(2014) 111-127

istenmiştir. Fakat Vural (1947: 2971), okul-aile birliklerinin sadece bir birlik olarak oluşturulmasının bir anlam taşımayacağını, bu kuruluşun başarılı olması ve kendisinden beklenen katkıyı yapabilmesi için öğretmenlerin sorumluluk alması gerektiğini belirtmiştir. Fakat Göker (1962: 10) okul-aile birliklerinin kuruluş amacından uzaklaştığını, okul müdürlerinin bu kurumu parama toplama amacıyla kullanmaya başladığını ifade etmektedir. Ayasbeyoğlu (1950: 3844) ise her şeye rağmen öğretmen ve öğrenci velisinin çocukların istenmeyen davranışlarının ortadan kaldırılması ile ilgili ortak hareket etmelerinin gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Dergide kalabalık sınıfların dezavantajları yanında öğretmenlere önemli yararlar sağladığı da belirtilmektedir. Çünkü sınıfın kalabalık olmasının eğitim-öğretim sürecinde olumlu sonuçlar verdiğini iddia eden araştırmacılar da bulunmaktadır. Bunlara göre sınıfın kalabalık olması sınıf ruhunun yapıcı ve düzenleyici havasını oluşturmada önemli etki yapmaktadır. Dergide, 50-60 kişilik sınıflarda görev yapan öğretmenlerin yakınmak yerine kalabalık psikolojisinin yapıcı, yaratıcı ve dayanışmacı atmosferinden faydalanmaları gerektiği belirtilmektedir (Güneşlioğlu, 1950: 3752).

Makalelerde tartışılan konulardan birisi de başöğretmenlik konusudur. Mickelson'un "Modern İlkokulda Başöğretmen" adlı eserinde başöğretmenliğin tekâmül safhasını; öğretici, kâtip, idareci ve rehber biçiminde sıraladığını ifade eden Er (1950: 3966), iyi bir başöğretmenin bu dört fonksiyonu yerine getirmesi gerektiğini belirtmektedir. Diğer bir ifadeyle iyi bir başöğretmen; hem öğretici, hem kâtip, hem idareci hem de iyi bir rehber olmalıdır. Salmagil (1941: 922-923) ise başöğretmen olarak görevlendirilen kişilerin idari işler, eğitimlerle münasebetleri ve eğitim-öğretim işleri bakımından önemli görevler üstlendiklerini belirtmektedir. Öymen (1940b: 478) ise gezici başöğretmenlerin eğitim sorunlarını yerlerinde görmeleri nedeniyle önemli görevler üstlendiğini ifade etmektedir.

Özgür (1948: 3200), Türkiye'deki gezici başöğretmen kurumuna karşılık Amerika'da gezici öğretmenlik kurumunun bulunduğunu, bunların görevlerinin ise ülkemizdeki başöğretmenlik kurumundan farklı olduğunu söylemektedir. Buna göre Amerika'da gezici öğretmenler, öğretmenler arasından seçiliyor ve bu seçimin ardından üniversitelerden psikoloji, sosyoloji, ruh bilimi gibi derler almıyor ve daha sonra da psikoloji kliniklerinde staj yapılmaktadır. Gezici öğretmenler okullarda ders okutmamaktadırlar. Sadece okul, aile ve toplumsal çevreye uyum sağlamada problem yaşayan öğrencilere yardım etmektedirler.

Dergide en fazla yer verilen alanlardan birisi de köy eğitimidir. Köy eğitimi ile ilgili ele alınan konulardan birisi de öğretmenlerdir. Bu makalelerde köyde görev yapan öğretmenlerin toplum kalkınmasında önemli

görevler üstlenebilmesi için bazı önerilere yer verilmiştir. Köy öğretmenin köy kalkınmasında görev alabilmesi için öncelikle kendini köylüye sevdirmesi gerektiği ifade edilen dergide, öğretmenlerin nazari bilgiler yanında köyü ilgilendiren pratik konularda da bilgi sahibi olması, toprağın nasıl daha iyi işletileceğini bilmesi, hayvan ve hayvan hastalıkları konusunda bilgili olması gerektiği belirtilmektedir (Kızıloğlu, 1940: 518; Yarat, 1952: 12). Dergide köyde görev yapan öğretmenlerin bazı sorunlarına da değinilmiştir. Köylerde görev yapan öğretmenlerin şehirde görev yapan öğretmenlere göre şartlarının daha ağır olduğu ifade edilen dergide köy öğretmenin sadece okuldaki eğitim-öğretim ile değil aynı zamanda köylünün eğitimi ve mesleki işleriyle de ilgilenmek zorunda kaldığı söylenmektedir. Bunun yanında köy öğretmeni öğrencilerin eğitim-öğretimiyle ilgili yayınları da takip edememekte, dolayısı ile kendilerini geliştirememektedirler (Ağırnaslı, 1942:1472; Tuğral, 1957:12; Yücel, 1949: 3602; Zeyrek, 1949: 3605).

Dergide tüm zorluklara rağmen öğretmenlerde meslek heyecanının diri tutulmasının önemine vurgu yapılmaktadır. Öğretmenlerin mesleklerinde diri, heyecanlı tutulmasının onları mesleki bilgilerle teçhiz etmekten daha önemli olduğu ifade edilen dergide bunun nedeni olarak da bilginin tek başına insanı harekete geçirmede yeterli olmaması, bilginin duygularla ve heyecanlarla beslendiğinde anlam ifade etmesi gösterilmiştir. Öğretmenlere bu meslek heyecanının kazandırılması için toplumun bazı sorumlulukları bulunmaktadır (Gündüzalp, 1952a: 4244-4245).

Sungu (1942: 1273) ise öğretmenlerin vazifelerini anlattığı yazısında öğretmenlerin öğrencileri sadece derste değil ders dışında da çalıştırmaları gerektiğini belirtmekte, ders dışı çalışmalarının çocukların hayatlarına katkı sağlayan çalışmalar olmasını vurgulamaktadır. Bunun yanında öğretmen öğrencilerine ceza olarak ödev vermemeli, çocukların nasıl ders çalışmaları gerektiği konusunda aydınlatıcı olmalı, derste çevreden yararlanabilmeli ve öğrencileri derslerde aktif tutmalıdır.

Binbaşıoğlu (1957: 6-7), eğitim kavramının değişime uğraması ile öğretmenin görevinin de değiştiğini belirtmektedir. Daha önce sadece öğretmenin bilgi aktarması eğitim olarak anılırken artık bireyin değişen hayata uyum sağlaması eğitim olarak tanımlanmaktadır. O, öğretmenin iyi bir öğretim için çocuğu tanımasının yanında çevrenin de tanınmasının önemi vurgulamaktadır.

Dergide öğretmenler için kurulan bazı örgütler hakkında da bilgiler verilmektedir. Tonguç (1944: 2000) köylerin şehirlere göre hastalığa yakalanma riskinin fazla olduğunu ifade etmektedir. Fakat buna karşı köy öğretmenin çaresiz kaldığını ifade eden Tonguç, 1943 yılında köy öğretmenleri sağlık ve içtimai yardım sandığı kurulduğunu ve bu kurumun önemli görevler üstlendiğini belirtmektedir. Sandık, kurulduğu andan

M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 3(2014) 111-127
M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences 3(2014) 111-127

itibaren köy öğretmenlerden 244 kişiye doğum, 29 kişiye evlenme, 2 kişiye kaza ve 9 kişiye ölüm yardımı olmak üzere 284 kişiye yardım etmiştir. Arman (1944: 2094) ise öğretmenlerin tek başlarına yeterli derecede para biriktirememeleri ve bu nedenle de ev sahibi olmamaları nedeniyle 1943 yılında 4357 Sayılı Kanun ile “Yapı Sandıkları”nın kurulmaya başlandığını ifade etmektedir.

Makalelerde öğretmenlik mesleği ile ilgili ele alınan konulardan birisi de nitelikli öğretmenlerin özellikleridir. Buna göre nitelikli öğretmen; bilmek, öğretmesini sevmek ve öğretmekten haz almak özelliklerine sahip olmalıdır. Başarısızlık öğrencilerin istidatsızlığından değil, öğretmenlerin bu istidatsızlıklarını bulup tanıyamamasından ileri gelmektedir. Bunun yanında nitelikli öğretmenin zaman zaman kendisini hesaba çekmesidir (Arıkan, 1957: 9; Fener, 1958:4-6).

Berktin (1962a: 4), öğretmenlik mesleğinin özellikleri ve öğretmenlerden beklentilerini kaleme aldığı makalesinde Atatürk ve yabancı bilim adamlarının öğretmenlik mesleği ile ilgili düşüncelerine yer vermiştir. Bu düşüncelerde genellikle öğretmenlik mesleğinin faziletlerine yer verilmiştir. Aytuna (1950: 4011), ise zamanın en yeni pedagojik görüşlerin öğretmenin şahsiyetini eğitim-öğretim sorunlarının en başına koyduklarını ifade etmektedir. Pedagoji ile ilgili yapılan bu araştırmalarda başlıca şu sorulara cevap aranmıştır: Öğretmen nasıl bir şahsiyettir? Öğretmenlik mesleği için en gerekli olan nitelikler nelerdir? Öğretmenin nasıl bir mesleki değeri olmalıdır? Öğretmenin kültürü, nicelik ve nitelik olarak nasıl olmalıdır? Öğretmene nasıl bir pedagojik ve didaktik hazırlık verilmelidir?

Berktin (1962b: 11-12), F. H. Wart’ın lise öğrencileri üzerinde yapmış olduğu en iyi ve en kötü öğretmen özellikleri ile ilgili araştırmanın sonuçları hakkında da bilgiler vermektedir. Berktin bu konuda en iyi müfettişin öğrenciler olduğunu ifade etmektedir. Araştırma sonucuna göre en sevilen öğretmenler; okul görevlerine yardım eden, dersini iyi anlatan, şakacı ve neşeli olan öğretmenlerdir. En az sevilen öğretmen özellikleri ise; aksi ve huysuz olması, öğrencilerine yardım etmemesi, derslerini plansız olarak işlemesidir. Er (1950: 3900) ise makalesinde iyi bir öğretmenin mutlaka çocuğu iyi tanınması gerektiğini belirtmektedir. Öğretmenin rehberliği ancak onun psikolojisini, büyüme ve gelişim safhalarını bilmesi ile mümkündür. Bilsel’e (1939: 29) göre iyi bir öğretmen samimiyet, nezaket, neşe, sabır, kıyafet, intibak ve organize etmek kabiliyeti gibi özelliklere sahip olmalıdır.

Dergide iyi öğretmen niteliklerine ilişkin yurt dışı değerlendirmelere de yer verilmiştir. Bunlardan Amerika’da öğretmen yetiştirme problemini inceleyen Aslan (1953: 5-8), Amerika’da sağlam bir genel ve mesleki eğitimi olan, insanlarla iyi iletişim kuran, beden ve zihni yönden sağlıklı durumda bulunan, eleştirel düşünen, insanlığın menfaatleri için mücadele

eden ve demokratik hayatın gereklerine sahip öğretmenlerin iyi öğretmen olarak görüldüğünü ifade etmektedir.

Dergide öğretmenlerin güzel sanatlar alanında kendilerini yetiştirmelerinin yeri ve önemi hakkında bilgilere de yer verilmiştir. Dergiye göre her öğretmen gerçek bir sanatkâr olmayabilir. Fakat ilgi duyduğu sanat dallarından birisinde kendini geliştirmeye çalışmalıdır. Çünkü öğretmenlerin öğrencilere yaptıkları bir resmi, bir yazılı ders ödevini gereğini gibi değerlendirebilmesi, onlara uygun fırsatlarda sanat zevk ve anlayışını kazandırarak yetenekli öğrencileri geliştirip önlerini açabilmeleri için sanat dallarından en az birisi üzerinde kendisini yetiştirmesi gerekmektedir (İlköğretim Dergisi, 1961: 9).

Öğretmenlerin rehberlik faaliyetlerindeki yeri ve önemi ele alınan konulardan birisidir. Öğrencilere iyi bir çevre yaratma, onların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimlerini engelleyen nedenleri bulma ve bunları ortadan kaldırma konusunda onlarla en yakın temasın öğretmenden geldiği belirtilen dergide bu nedenle iyi bir öğretmenin aynı zamanda başarılı bir rehber olduğu ifade edilmektedir. Bu konuda bir öğrencinin duygusal ve fiziksel dünyası emniyette değilse öğrenmeye ve öğrendiklerini hazmetmeye hazır olmadığı vurgulanmakta, bu konuda öğretmenin çocuk psikolojisini ve ruh sağlığı alanında iyi yetişmiş olması gerektiği belirtilmektedir (Berklin, 1962c: 10-11).

Öğretmen kişiliğinin öğrenci davranışları üzerindeki etkilerini konu alan makalede çocukların kişiliğinin oluşmasında aileden sonra en önemli etkinin öğretmenden geldiği belirtilmektedir. Öğretmenin bu etkisinin iki açıdan ele alındığı belirtilen makalede bunlardan birincisinin öğretmenin inandığı metot ve araçlarla sistemli bir şekilde yaptığı çabalar ve ikincisi ise öğrencinin davranış örneği olarak öğretmenin alması olduğu ifade edilmektedir. Dergiye göre öğretmenlerde görülen kişilik bozukluklarının öğrenci davranışlarına olumsuz yansımaktadır. Öğretmenlerin kişiliklerinde ortaya çıkabilen bu aksaklıklar; aşağılık duygusu ve sinirlilik gibi ortaya çıkan duygusal istikrarsızlıklardır. Değişik mesleklerde de buna benzer kişilikte insanlar bulunsa da bunların etkileri öğretmenler kadar etkili olmamaktadır. Dergide bu tarz kişilik bozukluklarına karşı alınacak önlemler konusunda da önerilere de yer verilmiştir. Bu konuda ilk alınacak önlem öğretmen okullarına bu kişilik tiplerine sahip adayların alınmaması için iyi bir seçme işlemi yapılmalıdır (Enç, 1949: 3500).

Öğretmenin cemiyet içinde oynadığı role dikkat çeken Irmak (1949: 3596), onun cemiyeti bir hamur gibi yoğuran ve ona dilediği şekli verebilecek tek kuvvet olduğunu vurgulamaktadır. Ona göre bir millet için büyük hamle ve inkılaplara girişildiği bir dönemde aynı dünya görüşüne bütün kalbiyle bağlı ve fedakâr bir öğretmen kitlesine sahip olmak büyük bir mutluluk kaynağı olduğu kadar ideale yaklaşmanın tek çaresidir. Bu,

M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 3(2014) 111-127
M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences 3(2014) 111-127

öğretmenin görev ve sorumluluğunun diğer mesleklerden daha önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Dergide ele alınan konulardan birisi de yedek subay adayı öğretmenler konusudur. İlk olarak 1960-1961 eğitim öğretim yılında başlayan yedek subay adayı öğretmen uygulamasının intibak sorunu aşıldıktan sonra önemli sonuçlar verdiği belirtilmektedir. Yedek subay adayı öğretmenlerin başarılı olabilmeleri için bazı önerilerde getirilmiştir. Her şeyden önce bu kişilere metot, mesleki bilgi ve idari bilgi yönünden kurslar verilmelidir. Dergiye göre yedek subay adayı öğretmenlerin başarılı olmalarının önündeki en önemli engel metot bilmemeleridir. Bunun yanında kurslarda köy eğitimi ve birleştirilmiş sınıflarda eğitim konularında bilgi verilmesi, milli eğitim müdürlüklerinin bu öğretmenler için birer danışma ve yardımlaşma birimi oluşturması, öğretmeni işbaşında yetiştirme çalışmasının devam ettirilmesi konuyla ilgili getirilen belli başlı öneriler arasındadır (Günden, 1961: 14).

SONUÇ

1939 ve 1966 yılları arasında yaklaşık 27 yıl yayın hayatına devam eden İlköğretim Dergisi'nde dönemin önemli eğitimcileri yanında öğretmen, yönetici ve müfettişlerin yazılarına da yer verilmiştir. Bu makalelerde ele alınan konulardan birisi de öğretmenlik mesleğidir. Öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak öğretmen eğitimi ve öğretmenlik mesleğinin nitelik ve özellikleri yanında köy öğretmenleri ile ilgili çalışmalar ele alınan başlıca konular olmuştur.

Öğretmen okulları, eğitim enstitüleri ve köy enstitülerinin gelişimleri hakkında bilgilere yer verilen dergide bu kurumların yaşamış oldukları tecrübeler konusunda da günümüze ışık tutulmaktadır. Bunun yanında işbaşında eğitimin de sık olarak vurgulanması öğretmenin kendisini geliştirmesi bakımında son derece önemli görülmüştür.

Öğretmenlik mesleğinin özellikleri, iyi bir öğretmenin nitelikleri ve öğretmenlerin görevleri dergide ele alınan bir konu olmuştur. Zor bir meslek olmasına rağmen manevi açıdan önemli yararlar sağlaması, toplumda iyi bir örnek olunması, kendisini sürekli olarak geliştirmek zorunda olması öğretmenlik mesleğinin öne çıkan özellikleri olarak dikkat çekmektedir. Dergide ayrıca köy öğretmenlerinin yaşamış oldukları sorunlar yanında, başarılı olmaları için bazı tavsiyelere de yer verilmiştir. Özellikle öğretmenlerin köyü ve köylüyü sevmesi, sadece okulda değil okul dışında da aktif olarak çalışması onun köyde başarılı olması için şart koşulmuştur.

- M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
3(2014) 111-127
- M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences 3(2014)
111-127

KAYNAKLAR

- Ağırnaslı, N. (1942). Köy öğretmenin okul dışındaki vazifeleri, *İlköğretim Dergisi*, 6(112), 1472-1473.
- Alpan, N. (1952). Öğretmen okulları ve köy enstitüleri programı, *İlköğretim Dergisi*, 18(342), 10-11.
- Anderson, C. D. (1963). İşbaşında yetiştirmede öğretmen yetiştiren müesseseler, *İlköğretim Dergisi*, 28(513), 8-9.
- Arıkan, M. B. (1957). Yüksek kaliteli öğretmen ihtiyacı, *İlköğretim Dergisi*, 23(427), 9.
- Arifoğlu, R. (1963). Öğretmeni işbaşında yetiştirme bürosu, *İlköğretim Dergisi*, 28(513), 12-14.
- Arman, M. (1944). İlkokul öğretmenleri yapı sandığı çalışmaları, *İlköğretim Dergisi*, 8(159-161), 2094-2096.
- Aslan, H. (1953). Amerika'da öğretmen yetiştirme problemi, *İlköğretim Dergisi*, 18(350), 5-8.
- Ayas, N. (1950). İlköğretim çocuklarının yetiştirilmesinde öğretmenlerin ve ailelerin rolü, *İlköğretim Dergisi*, 15(295-296), 3844.
- Ayasbeyoğlu, N. (1951). Öğretmen okullarının tarihine bağlı bir niçin, *İlköğretim Dergisi*, 16 (315-316), 4108-4110.
- Ayasbeyoğlu, N. (1956). Öğretmen ve metot, *İlköğretim Dergisi*, 22 (414), 2-3.
- Aydın, Ş. (1939). Gönen eğitimci yetiştirme kursu, *İlköğretim Dergisi*, 2 (27), 149-150.
- Aygün, T. (1964). Öğretmeni iş başında yetiştirme, *İlköğretim Dergisi*, 29 (521), 21 ve 32.
- Aytuna, H. A. (1949). Öğretmen, *İlköğretim Dergisi*, 14 (271-272), 3551-3552.
- Aytuna, H. A. (1950). Öğretimde öğrencinin ve öğretmenin şahsiyeti, *İlköğretim Dergisi*, 16 (308-310), 4011-4012.
- Baymur, F. (1942). Öğretmenlik mesleğinin hususiyetleri, *İlköğretim Dergisi*, 5(98), 1240-1241.
- Berklin, C. T. (1962a). Öğretmen, *İlköğretim Dergisi*, 27(497), 4 ve 16.
- Berklin, C. T. (1962b). Öğretmen II, *İlköğretim Dergisi*, 27(498), 11-12.
- Berklin, C. T. (1962c). Rehberlik ve öğretmen, *İlköğretim Dergisi*, 28(506), 10-11.
- Bilsel, T. (1939). İyi bir öğretmenin vasıfları, *İlköğretim Dergisi*, 1(3), 29.
- Binbaşoğlu, C. (1957). Öğretmen, çocuk ve çevre, *İlköğretim Dergisi*, 23(425), 5-7.
- Dinçer, A. (1947). Evet, ben bir öğretmenim, *İlköğretim Dergisi*, 12 (239-240), 3116-3117.
- Doran, M. (1960). Öğretmenliğin bir meslek olarak doğuşu, *İlköğretim Dergisi*, 25 (569), 6 ve 10.
- Duman, T. (1991). *Türkiye'de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
3(2014) 111-127
M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences 3(2014)
111-127

- Enç, M. (1949). Öğretmen kişiliğinin öğrenci üzerindeki etkileri, *İlköğretim Dergisi*, 14 (267-268), 3500-3503.
- Er, Ö. (1950). Modern okulda başöğretmenin rolü, *İlköğretim Dergisi*, 15 (299-300), 3900-3901.
- Er, Ö. (1950). İyi bir öğretmen öğrenciyi tanır, *İlköğretim Dergisi*, 16 (305-306), 3966-3967.
- Ergün, M. (1998). Bilgi toplumuna öğretmen yetiştirme, *Milli Eğitim Dergisi*, 138, 3-5.
- Fener, M. S. (1958). İyi bir öğretmen miyim?, Çev. A. Zeki Ökmen, *İlköğretim Dergisi*, 23 (432), 4-6.
- Göker, Y. (1962). Okul-aile birlikleri ve aile-öğretmen ayrılığı, *İlköğretim Dergisi*, 27(496), 10.
- Günden, S. (1961). Yedek subay adayı öğretmenler, *İlköğretim Dergisi*, 27 (489), 14.
- Gündüzalp, F. (1949). Köy enstitüleri 9 yaşında, *İlköğretim Dergisi*, 14 (271-272), 3548-3549.
- Gündüzalp, F. (1952a). Meslek heyecanını diri tutmak meselesi, *İlköğretim Dergisi*, 17 (326), 4244-4245.
- Gündüzalp, F. (1952b). İlkokul öğretmenlerinin üniversitede okumaları meselesi, *İlköğretim Dergisi*, 17 (333), 2-3.
- Gündüzalp, F. (1952c). İlkokul öğretmenlerinin üniversitede okumaları meselesi, *İlköğretim Dergisi*, 17 (340), 3-5.
- Güneşlioğlu, N. (1950). İlkokullarımızda sınıf mevcutları, *İlköğretim Dergisi*, 15 (287-288), 3752.
- Güvenç, N. (1958). Ankara erkek öğretmen okulunun kuruluş yıldönümü münasebetiyle, *İlköğretim Dergisi*, 24(446), 6.
- Holmund, W. S. (1963). Yetiştirme programları nasıl geliştirilir?, *İlköğretim Dergisi*, 28(513), 10 ve 27.
- Irmak, S. (1949). Öğretmen ve cemiyet, *İlköğretim Dergisi*, 14 (274-277). 3596.
- İlköğretim Dergisi (1957). Maarif Vekilimizin radyo konuşmaları, *İlköğretim Dergisi*, 23(425), 2-4.
- İlköğretim Dergisi (1961). Öğretmen ve güzel sanatlar, *İlköğretim Dergisi*, 27(494), 9.
- İlköğretim Dergisi (1964). İlköğretimde öğretmen problemi, *İlköğretim Dergisi*, 29(524), 28-29 ve 31.
- İnan, A. (1948). Yüzüncü yıl dönümünün bana hatırlattıkları, *İlköğretim Dergisi*, 13(249-251), 3272.
- İnan, M. R. (1948). Öğretmenlik sanatı ve değeri öğretmenlik atmosferi Öğretmenin iş vazife ahlakı, *İlköğretim Dergisi*, 13(249-251), 3253-3254.
- Karagöz, S. (1950). Köy enstitüleri, *İlköğretim Dergisi*, 15 (299-300), 3896.
- Karagöz, S. (1955). Amerika'da öğretmen meslek içinde nasıl yetiştiriliyor?, *İlköğretim Dergisi*, 20(389), 10-12.

M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
3(2014) 111-127
M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences 3(2014)
111-127

- Kazmaz, S. (1958). Öğretmen okullarının kuruluşu, *İlköğretim Dergisi*, 24 (452), 2.
- Kızıloğlu, Z. (1940). Köyde öğretmen ve kalkınma, *İlköğretim Dergisi*, 3 (51), 518.
- Koca, M. (1949). Köy enstitüleri hakkında, *İlköğretim Dergisi*, 14 (271-272), 3550.
- Koç, M. Ş. (1961). Öğretmen yetiştirmede yeni ufuklar, *İlköğretim Dergisi*, 26 (484), 2-3.
- Kurtça, H. (1947). Yeni kurulan eğitim enstitüleri ilkokul öğretmenlerine neler kazandıracak?, *İlköğretim Dergisi*, 12 (223-224), 2916-2917.
- Koray, F. (1947). Müzik durumumuz, *İlköğretim Dergisi*, 12 (25-27), 2957-2959.
- Koryak, B. E. (1948). Darül muallimin-i aliye, *İlköğretim Dergisi*, 13(249-251), 3251-3252.
- Okuturlar, Ş. (1958). İlköğretmen okullarımızın tarihçesi ve maarif hayatımıza bakış, *İlköğretim Dergisi*, 23 (436), 3-5.
- Köroğlu, H. (1946). Yükseköğretmen okulu kuruluşunun 98. Yılı, *İlköğretim Dergisi*, 11 (209-211), 2725-2726.
- Öymen, H. R. (1940a). Köy enstitüleri ve köy öğretmeni, *İlköğretim Dergisi*, 3(5), 520-522.
- Öymen, H. R. (1940b). Ankara'nın gezici başöğretmenlerini dinlerken, *İlköğretim Dergisi*, 3(48), 478-479.
- Öymen, H. R. (1942). Köy enstitüleri ve öğretmenleri, *İlköğretim Dergisi*, 6(115), 1513-1514.
- Öymen, H. R. (1948). Öğretmen okullarının yüzüncü yılında, *İlköğretim Dergisi*, 13(249-251), 3244-3245.
- Özgür, İ. (1948). Amerika'da gezici öğretmenler, *İlköğretim Dergisi*, 13 (245-246), 3199-3200.
- Öztürk, H. (1949). 17 Nisan, *İlköğretim Dergisi*, 14 (271-272), 3552-3553.
- Salmagil, E. (1941). Gezici başöğretmenlerin vazifeleri, *İlköğretim Dergisi*, 4(78), 922-923.
- Songür, İ. (1957). Öğretmen meslek toplantıları, *İlköğretim Dergisi*, 22(424), 5-7.
- Sungu, İ. (1942). Öğretmenin vazifesi, *İlköğretim Dergisi*, 5(100), 1272-1274.
- Tangör, S. (1962). Müzik öğretmenin yetişmesi, *İlköğretim Dergisi*, 27(501), 7.
- Tonguç, H. (1942). Maarif vekili köy enstitülerinde, *İlköğretim Dergisi*, 6(114), 1499-1502.
- Tonguç, H. (1944). Maarif vekili köy enstitülerinde, *İlköğretim Dergisi*, 8(151-152), 2000-2002.
- Tonguç, H. (1948). Öğretmen okulları ve iş eğitimi, *İlköğretim Dergisi*, 13(249-251), 3246-3249.
- Tuğral, M. E. (1957). Öğretmen-köylü münasebetleri, *İlköğretim Dergisi*, 23(425), 12.
- Tuncor, F. R. (1958). Öğretmenlik mesleği ve kadın, *İlköğretim Dergisi*, 24 (452), 3-4..

- M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*
3(2014) 111-127
- M. Güçlü / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences* 3(2014)
111-127

- Türkyılmaz, Ş. (1955). Öğretmenlerin yüksek tahsil yapabilme imkânları ve vazife esnasında yetiştirilmeleri, *İlköğretim Dergisi*, 20(387), 2.
- Uyanık, M. (1942). Köy enstitülerinde beden terbiyesi, *İlköğretim Dergisi*, 6(113), 1482-1484.
- Ülkümen, O. (1948). İlkokul öğretmenlerinin meslek haline gelişi ve ilkokul öğretmenlerinin aylıklarının özel idare bütçelerinden genel bütçeye alınışı ve bunun mesleğe kazandırdıkları, *İlköğretim Dergisi*, 13(249-251), 3255-3256 ve 3261-3264.
- Üsterci, C. (1956). Öğretmen okullarımızın tarihçesi, *İlköğretim Dergisi*, 21(403), 4-5.
- Verimer, O. F. (1961). Öğretmen ve tutumu, *İlköğretim Dergisi*, 27 (492), 4 ve 15.
- Vural, N. (1947). Okul-aile birliklerinde öğretmen, *İlköğretim Dergisi*, 12 (28), 2970-2972.
- Yarat, R. (1952). Öğretmenin köyde yapacağı ilk iş, *İlköğretim Dergisi*, 17(338), 12.
- Yıldırım, H. (1952). Öğretmenleri kendi bünyelerinde geliştirme ve terfi etme yolları, *İlköğretim Dergisi*, 17 (334), 4-5.
- Yücel, H. (1949). Köy ilkokulunda devam işinin sağlanmasında öğretmen şahsiyetinin rolü, *İlköğretim Dergisi*, 14 (274-277). 3602-3604.
- Zeyrek, H. (1949). Öğretmenin köye intibakı ve köy kalkınma programı, *İlköğretim Dergisi*, 14 (274-277). 3605.